

Життя хлопця

КУПИТИ

1964 рік. Ідилічне містечко Зефір у штаті Алабама. Люди працюють на папірні та молочарні, священники виголошують палкі проповіді, десь у космосі летять перші супутники та кораблі, стосунки чорних і білих ще неоднозначні. І є в житті речі, що вражають уяву дванадцятирічного Корі Макенсона, який мріє стати письменником. Як і кожен хлопчина, він проживає шкільні клопоти, радість канікул та пригоди в гурті друзів. І не має сумніву, що духи можуть навідуватися до живих, що в лісі за містом переховуються небезпечні злочинці, а в річці живе прадавня гігантська істота. Корі спостерігає за цими явищами з таким захватом, на який ми здатні лише в дитинстві. А випадково побачені злочини та невідповідні пошуки правди ведуть героїв світом, де стикаються щира наївність і справжнє зло. Поміж ними — речі моторошні і прекрасні, чарівні і шалені, фантастичні й реальні. Корі занурюється у глибини загадок Зефіра і згодом виявляє: хоча дитячі радощі розвіюються і лишаються позаду, але й дорослішання — це теж химерно-прекрасна подорож.

ЛАУРЕАТ ВСЕСВІТНЬОЇ ПРЕМІЇ ФЕНТЕЗІ – 1992.

Перш ніж почати нашу подорож, хочу розповісти вам дещо важливе.

Усе це я прожив і пережив. Є така проблема з розповіддю від першої особи.

Читач одразу розуміє: оповідач не загинув. Отже, хоч що зі мною станеться — хоч би що сталося в минулому, — ви не будете сумніватися, що я це пережив, на користь чи на шкоду: тут уже вам судити.

На якомусь місці ви скажете: «А звідки він знає, що сталося оце, що оцей сказав оте, якщо оповідач там не був?»

Відповідь: про щось я дізнався згодом, заповнюючи прогалини, а в інших випадках розважив, що мали б відбутись отакі події і в отакий спосіб... Може, десь і помиляюся.

Народився я в липні 1952 року. Наближаюся до сорокаріччя. Господи, ну й вік, чи не так? Я вже не є, як колись писали у відгуках, «молодим багато-обіцяльним талантом». Уже хто є, той є. Писав я років з одинадцяти, а історії придумував ще раніше, ніж усвідомив це. Я публікуюся як письменник із 1978 року. Чи пак як «автор»? «Бітли» співали: «автор дешевих романів».

Або хто я — «письменник дорогих»? В одному не сумніваюся: якщо не всі мої книжки виходять у твердих обкладинках, на собі я міцну «палітурку» утворив — переживав удари долі, радів її усмішкам, як і всі мої сусіди й сусідки по дому на орбіті цієї зорі. Мені пощастило творити героїв і світи, окремі від нашого. І хто я — письменник, автор?

А може, оповідач?

Я хотів довірити свої спогади паперу, зберегти їх там. Знаєте, в чари я вірю.

Я народився і ріс у чарівний час, у чарівному місті, серед чарівників. О, мало хто навколо взагалі усвідомлював, що ми жили в павутинні магії, поєднані срібними волокнами випадків і обставин. А я завжди знав. Коли мені було дванадцять, світ був моїм чарівним ліхтарем, і в його зеленому сяйві я бачив минуле, теперішнє і зазірав у майбутнє. Може, так було і у вас, тільки ви не пригадуєте. То ось моя думка: ми всі починаємо з того, що знаємо про чари.

Ми народжуємось, і всередині нас гуляють вихори, палають ліси, пролітають комети. Ми народжуємось здатними співати птахам, читати хмари й бачити долю в пішинках. А потім нас відучують від чарів. Витісняють їх церквою, вибивають ляпанцями, вимивають, вичісують. Просіюють крізь решето й кажуть бути чесними та відповідальними. Поводитися відповідно до віку. «Господи боже мій, та вирости нарешті». І знаєте, навіщо нам це кажуть? Бо люди бояться нашої дикості і юності, тому що наше знання про чари соромить їх, вони засмучуються, що дозволили висушити магію у своїх душах.

А звідти далеко відійшовши, назад так просто не повернешся. Додатки не попросиш. Що знаєш і пам'ятаєш — те твоє. Коли люди плачуть у кіно — це тому, що в темному залі на мить відчують дотик до свого золотого озерця магії. Потім вийдуть на яскраве світло логіки й розуму — і озерце знову пересохне, залишиться тільки незрозумілий смуток. Коли пісня ворухить спогад, коли порошинки в промені відволікають вашу увагу від світу, коли слухаєте, як потяг гуркоче нічною колією вдалині, й замислюєтеся, куди він мчить, ви виходите за межі того, ким і де ви є. На коротеньку мить ви ступаєте в царство чарів. Ось як я вважаю.

Правда життя така: з кожним роком ми всі віддаляємося від тієї сутності, з якою прийшли на світ. На плечі лягають тягарі — хороші і не дуже. З нами відбувається різне. Помирають ті, кого ми любимо. Люди потрапляють в аварії, калічаються. З тих чи інших причин збочують зі свого шляху. У такому ж бо шаленому лабіринті це не штука. Саме життя щосили старається відбирати в нас спогади про чари. Ви й не розумієте, що відбувається, доки одного дня не відчуєте, ніби щось втратили, та не знаєте що. Ніби усміхаєтеся гарненькій дівчині, а вона до вас каже «сер». Просто якось так буває.

Ці спогади про те, ким я був і де жив, важливі для мене. Вони великою мірою складають те, ким я буду, коли моя подорож добіжить кінця. Мені потрібен спогад про чари, якщо колись випаде знову їх прикликати. Мені потрібно знати і пам'ятати, і я хочу розповісти вам.

Мене звати Корі Джей Макенсон. Моя батьківщина — містечко під назвою Зефір на півдні штату Алабама. Там не буває великих холодів чи великої спеки. На вулиці там падає тінь чорних дубів, у будинків веранди при ганку, а на вікнах — сітки від комарів. Там був парк із двома бейсбольними полями — для дітей і для дорослих. Був і громадський басейн із синьою прозорою водою, і діти пірнали на глибшому його кінці, шукаючи монетки. Четвертого липня, на День Незалежності, всі смажили барбекю, а наприкінці літа проводився літературний конкурс. Коли мені було дванадцять, у 1964 році, в Зефірі мешкало приблизно п'ятнадцять тисяч людей. У містечку було кафе «Ясна зоря», супермаркет «Вулворт» і продуктова крамничка «Піглі-Віглі».

На Десятому шосе — будинок, де жили нехороші дівчата. Телевізор був не в кожному домі. Місцевість посушлива, тож контрабанда спиртного процвітала. Дороги вели на південь і північ, на схід і захід, а вночі на Бірмінгем проїжджав вантажний потяг, лишаючи за собою дух обпеченого заліза. У Зефірі було чотири церкви і початкова школа, з Поултерової гірки на містечко дивився цвинтар. Неподалік було озеро — таке глибоке, що цілком могло виявитися бездонним. Моє рідне містечко було повне героїв і негідників, чесних людей, які знали красу правди, й інших, для яких краса полягала в неправді. Мабуть, моє рідне містечко багато в чому подібне до вашого.

Але Зефір був місцем чарівним. При місяці ним ходили духи. Вони виходили з порослого травою цвинтаря, стояли на пагорбі й розмовляли про старі добрі часи, коли в кока-колу і справді додавали коку, а демократа можна було відрізнити від республіканця. Я знаю. Я їх чув. Легкий вітерець у Зефірі проходив крізь сітки на вікнах, несучи пахощі квітів жимолості, — і будив любов; забурена блакитна блискавка гатила в землю — і будила ненависть.

Проносилися буревії, палили посухи, а річка, що бігла понад моїм містечком, мала погану звичку виходити з берегів. Навесні того року, коли мені було п'ять, повінь принесла на вулиці змій. Потім налетіли яструби, сотні їх, неначе темний вихор, похапали тих змій у гострі дзьоби — і річка відповзла у своє русло, мов побитий собака.



КУПИТИ